

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — Dante.

LA NOSTRA LLUYTA

Lo pendre part, el catalanisme, en les pròximes eleccions, es donar un pas més endavant dels molts que deuen caminar: es mostrar les seves forces y energies.

Caia que 'l catalanisme fes això, pera esporenejar al poble del seu ensopiment y ensenyarli la dressera ab que pot ferse respectar y exigir lo que li es degut. No hi ha pas altre remey que portar homes de conciencia honrada y plens de bons sentiments allà les Corts del Estat Espanyol, si volèm que la veu de Catalunya sia atesa y escoltada de les moltes coses que deuen reclamar.

Ja sabem que 'l camp de les eleccions es un camp exòtic y plé de maleses pels qui vindiquen la entinentada política catalana; mes, això no vol dir que nosaltres ens en devèm apartar; creyèm que devèm aprofitar tots els medis que la llei ens permet pera lluytar en profit del poble, y la lluyta en les eleccions ho será y de molt d'aprofitable al nostre poble, decaigut en el ecepticisme á causa dels mals desenyanys.

Fins ara no haviam vist més que una colla de diputats vividors de les nostres necessitats; fins ara el càrrech de diputat no s' elegia per voluntat del poble sinó per la voluntat *omnipotent* del cacich de Madrid ó de la Provincia; fins ara 'l poble catalá s' havia apartat del camp de la lluyta electoral, entregantlo á homes carcomits pels vicis d' una governació deshonorada, y enneulits per una intel·ligencia ofuscada y de fins rastres.

Mes, ja es hora de que tots ens aixaquem é hi fem el nostre esforç; ja es hora de que comencem á socavar els fonaments del çasalot del centralisme: avuy un tros, demá un altre, l' enderrocarem pera sempre més.

L' acció del catalanisme es quelcom pareguda á la feyna d' aquells paysesos intel·ligents y trevalladors, de qui, quan han d' arrabassar un camp no l' abandonan deixanthi creixe tota mena de males herbes y arrelisses, sinó que, mentres no 'l poden arrabassar, lo llauran ja pera arrancar les herbes, ja pera que la sahó hi passi més, y aleshores, quan han d' arrabassarlo, llur feyna es més planera y sobre tot més bona perque hi fan més bon güaret.

Donchs, aixis mateix es la nostra tasca: avuy no 'l podem arrabassar el

centralisme, però si que li podem anant tallant les arrels que 'ns xupan la sanch, ens debilitan é inutilisan la germinació de les idees que podrian donar vida exuberant en el poble.

Aqueixes males arrels son els diputats *cuneros*, y ha desarrelarlos hem d' anar. Qui pugui en son districte desarrelarlos de soca y arrel que ho fassa, y com més aviat mellor, y qui no pugui, que s' acontenti en esgratinar la terra perque, si no avuy, un altre dia lo pugui desarrelar.

La lluyta que 's prepara á Barcelona y algun altre indret de Catalunya en contra d' aqueixos diputats *cuners*, qui portan la representació d' algun districte pel sol fet d' ésser amichs ó parents d' algun *polítiquero caciquista*, ens plau moltíssim. Voldriam, y aixis ho esperem, que 'l poble barceloní 's recordará d' aquells polítichs que li prometeren el concert Económich y per paya 'l portaren á la presó: d' aquells que anys ha que 'l fuetegan, y trevallen contra la seva vida expansiva; d' aquells que ódian á Barcelona y la voldriam veure molt més avall del nivell de Madrid: d' aquells, en fi, que de la política n' han fet un *modus vivendi* y res farán en profit de Barcelona y Catalunya que no sia en profit propi.

Avant, donchs á lluytar contra 'ls enemichs de la nostra terra. Y mentres nosaltres mirém á pler com el catalanisme de Barcelona, de Vich y Manresa se llança á la llyta pera arrabassar les males arrels del centralisme, nosaltres, amatents, esgratinarém la terra encrostada del centralisme, pera que, si no avuy, sia un altre dia que pugám arrabassar les males herbes que des de Madrid ens venen á plantar á la nostra terra.

¡Tortosins! apartémnos dels diputats que 'ns fá, si no de grat per força, la política madrilenya; aplanyèunos tots els qu' estém disposats á trevallar pels interesos del poble; recordèunos de les escenes terrorífiques que 'ns ha dut á nostres llars la política de cacich; y convencèunos d' una vegada que á les Corts no 'ns convé portarhi homes polítichs, sinó homes que sian la representació de la verdadera voluntat del poble y sápigán defençar els nostres interesos que es lo que 'ns convé més.

Tortosa pels tortosins y no pels polítichs madrilenys ó de política madrilenya, que es lo mateix!

Y quan haguem llaurat eix camp, arrencantli les herbes exòtiques del caciquisme y assahonantlo ab les nos-

tres doctrines, haurém trevallat molt, moltíssim, pera que, els qui vindrán, pogan arrabassarlo fins allí hont la sahó del nostres ideals hage arribat, xó es: fins á la vida propia y lliure de Catalunya.

Jordi Jordà.

Tortosa, Abril de 1901.

TORTOSA--XERTA--GANDESA

(IMPRESIONS DE VIATJE)

Batea, 9 d' Abril, 1901.

Senyor Director del *Diario de Mallorca*.

Amich benvolgut: acap d' arribar á n' aqueix poblet á la raya d' Aragó, y aprofit un moment de lleguda per continuarli la contarella de mon viatge.

Donchs el divendres sant vaig anar á veure les Germanetes dels pobres, qui están fora de la població (Tortosa) per fer una conversada amb la partida de vells, y sentirlos parlar. M' hi vaig passar una estona de primera. N' hi hagué un qui feu la primera guerra civil baix de les banderes carlistas, á las ordes del General Cabrera.

No li dich res si aquell vellet s' enardí y s' exaltá contant aquelles terribles y épiques gestes, aquella partida de victories, tan gloriosas per la causa de l' Espanya antiga. El vellet es homo de molta parola, y brollava rebent, llampanant, caudalosa de la seva boca la llengua catalana. A Tortosa se conserva prou be, y es mol més consemblant á 'n llenguatge mallorquí que á 'n el de Barcelona.

El capvespre vengué á 'n el Col·legi de Jesús el jove escriptor y periodista, D. Francesch Mestre y Noé, Director de LA VEU DE TORTOSA, entés amb Arqueologia, resolt, entusiaste catalanista. Vengué ab dos amichs seus, catalanistes també. Los vaig lletgir el projecte y circular del Diccioniari, y tots s' oferiren á treballarhi y reclutar colaboradors. El senyor Mestre ens servirá moltíssim amb la seva activitat, entusiasme, constancia é inteligencia, per cercar y organisar en aquesta regió els treballs lexicogrífichs. Allá mateix junt amb l' inspirat pintor D. Antoni Serveto, componguérem el anar lo endemá á Xerta, ahont espigolar per la obra de la gramática catalana. Partirem lo endemá de matí, tots tres, amb una tartana. Está Xerta á unes dues hores de Tortosa, á la voreta del Ebre. Es una vila molt pintoresca, de gent agra-

dable, lo meteix que la de Tortosa. Anárem tot dret á ca-un amich del senyor Mestre, D. Antoni Anón de mes de setanta anys, catalanista ferventíssim, de il·lustració molt vasta en el ram de catalanisme, y de singular cultura, afabilíssim, que se posa dins el cor tots els qui veu qu' estimen Catalunya y la materna llengua. No dich res si 'ns va rebre amb los brassos uberts. Es un patrici venerable y posseeix una biblioteca catalana molt copiosa y selecta. Me doná claricies molt bones sobre els punts que 'm convenia visitar, donantme un mapa qu' ell mateix ha fet d' una trentena de pobles d' Aragó que parlen catalá. El senyor Anón, fa mes de trenta anys qu' es catalanista. S' oferí també á treballar en la obra del Diccioniari.

La iglesia de Xerta es petitona, de últims del sigle XVI ó principis del XVII, y per lo mateix de mal gust. En el sigle XVIII li afegiren una capella de comunió, que ve á ésser una altra iglesia. Es un poch mes ben tallada, però no pot brevatjar gayre. Els retaules son altres tantes atrocitats barroques.

Lo verdaderament notable de Xerta es l' esclusa y l' assut (*digue*). L' assut es una muradota qui atravessa l' Ebre diagonalment, de un metre d' altura, amb un portell ó boquera á un costat, d' una cincuantena de pams d' ample y un altre portell á l' estrem del meteix costat per ont el riu entre dins un canal artificial que en part s' en va de d' allá y rega una partida de orcs y en part va á l' esclusa, sistema de comportes que obrinles y tancantles amb m'quina, com se suposa, fan devallar y pujar al nivell de l' aygo del canal, y axí les barques qui van per el riu, poden passar d' una banda á l' altre de l' assut, el qual fa pujar el nivell del riu tota l' altaria de la muradota, que deu tenir una cincuantena de pams de gruxa, y no mes en veuent un tros, el que hi ha entre la boquera que hem dita y el portell del canal. L' altre tros es mes baixet y el riu el tapa tot estimbantse de dalt abaix amb gran furia y un renou axordador. Lo qu' es imponent, mejestuós, sublim, es el boll colossal qui s' amolla per la boquera rebent, vertiginós, caragolantse, retorcentce, casi á les sordes, fins que se topa amb l' aygua de l' altra banda molt mes baixa, com hem dit. ¡O quina topada mes feresta, mes esgrayadora, mes tremenda! ¡Quin renou, quins bramuls, quin rebumbori, quin telebastaix! Semblen dos exercits de feres indomables, desenfrenades unes

qui devallende l'altura volant, bronzint, y les altres qui los paren-clot y no los volen dexar possar; y s'aborden, s'abraonen, se claven dents y arpes, lluyten desesperades, botint al ayre els esquits de sanch, mesclats amb los trossos de caballera, de pell y de carn que se fan saltar, y que com mes va mes fort guerretjen, y mes feres devallen de la altura y mes en surten d'abaix a capturarles, y quedan totes bocins amb infernal barretja devall les potes de les que tot seguit surten de cada banda a lluytar. No dich res: la sabonera y remolins y cabelleres d'escuma blanquíssima que s'hi alsa, á voltres una mica rotjenca, á la cayguda del broll colossal. L'Ebre en aquest endret deu tenir d'ample mitx kilometre. Y á cada banda s'alsen unes muntanyes ben altes, qui contribuexen á la majestat y grandiositat del espectacle del assut, que diuen qu' es obra dels moros.

Entrada de fosc ens despedirem amb abrás ben coral, com amichs vells, de D. Antoni Añon, y tornarem á Tortosa, amb D. Martí Cortiella, mestre d' escola de Xerta, qui 'ns acompanyá per tot, lo meteix que un altre senyor, catalanista, fotograf, amb tots els quals quedarem també ben amichs.

El vespre, á la arribada, vaig celebrar una conferencia amb una partida de xicots tortosins, y va esser un bon estudi de llengua catalana, que vaig repetir el dia de Pasqua demati: y á la Seu vaig tenir el gust de saludar lo nostre paísá M. I. D. Gabriel Llompert, Canonge Dignitat y Vicari General de Tortosa, que no conexia. En el Jesús está el P. Joan Mir, escrivin, sens parar. Ara té apunt de publicar un tom ben gros sobre la Profecia, per l' estil del que publicá fa temps, anomenat *El Milagro*. En aquest arraval les monjes carmelites descalses hi tenen un convent nou de trinca y unes altres monjes teresianes, les de Mossen Enrich Ossó n' hi fan un altre molt important, amb una bona iglesia románica. Élvó hi ha á Tortosa el Collegi de S. Jusep, de Vocacions Eglesiástiques, fundació de Mossen Sol, qui té ja una partida de Cases dins Espanya, á Méxich y á Roma. De manera que la fe per aquest vent no du trasses de morir-se: no va quart minvant, sino quart crexent.

Ahir demati, á les quatre me pos dins la diligencia de Gandesa. Ens aficam per dins unes muntanyes, y, puja que puja, arribam á les onze á Gandesa. Diu, y cap á l' iglesia, y m' hi trop una portada románica notavilíssima, de les mes notables de Catalunya, y un ábside de la primera época ogival, amb los finestrals románichs però de primera, de primera. Aquest ábside ara es capella de comunió, completament desfigurada de part de dins per el barroquisme, qui me tapá els finestrals y hi feu una mala fi d' atrocitat. La iglesia actual es moderna, de tres naus curtes sense gens de gracia, amb uns retaulots, tot barroquisme. Gracies á Deu que al manco tengueren el bon sentit de concerbar la portada aquella, devant la qual vaig romandre com un encensat, mira qui mira. Me pos á dibuxar. Al punt veig estar enrevoltat d' una corentena d' nins y d' una corentena d' homos, mirantme dibuxar, dicuthi cada un la seva, però respectuosos, correctíssims, renyant els homos els atlots qui si

posaven devant ó s' acostaven massa. Per torn me passaven per derrera per veure lo dibuxat y en feyen uns elogis fora mida. Me digueren que no havien vist dibuxar may. Un me deya, veentme fer punta a-n el lapis, que no la fes tan prime, que l' espenyaria. Un altre, perquè se mogué vent y m' alsava les fulles del album, les metenia de braó. Vaig demanar á un parell d' atlotells com era que no dibuxaven ells á l' escola no mostraven res á 'n els pobres perquè no convenia a-n els ríchs, y qu' els mestres estaven venuts; però surt un vellet y los diu que axó no es ver, y quels quehi ha, es que no son afectats d' anarhi á la escola y manco ho son d' aprendre les lletres. Venqué la fosca, y vaig haver aturarme de dibuxar. El Rector, homo molt afable, tenia preparats nou ó deu vells, amb els quals vaig celebrar una conferencia filològica, aont vaig xalar de bon de veres. Me contaren batalles de la primera guerra civil, fams que hi hagué per aquí quant ells eren joves, passos y rondayes que presenciaren ó sentien contar com eren atlots. No dich res si en vaig prendre de notes per la Gramática catalana.

Gandesa es cap de partit, bona població, de mes de dos mil ánimes, carrers plans; cases ben adasades, gent de bona part y respectuosa amb los esterns.

Avuy demati he presa la diligencia de Batea, y h' som arribat devers la una. Hi ha una plassa molt gran; els carrers son empredregats á l' antiga, amb elots ensá y enllá y, ha de mirar be ahont posa els peus. La major part de les cases son molt antigues, moltes ruinoses y apuntalades; hi ha molts de portals redons, volades de fusta, gornises molt enginioses de teules y rajoles, com una qu' en vaig veure entany á Sant Miquel de Caxá, dins France.

La iglesia es moderna, de tres naus, altes y espanyoses, amb conlumnas quadrades, voltes de mitx punt, amb llunets á la central y d' aresta á les laterals, sense ogives (nirvis diagonals) com se suposa. Fa un creurer y una cúpula. El chor está darrera l' altar major y damunt té l' orga. Hi ha una capella fonda, amb una cúpula. Els retaulos son altres tantes atrocitats del barroquisme. A la porta del campanar hi ha una pintura ogival del arcángel San Miguel, tirada á perde. Per lo que se concerva, se veu qu' era prou bona. Ademés de la parroquia hi ha una iglesieta, dedicada á la Mare de Deu del Portal. Es cuadrada y fa una cúpula molt esculpturada y prou acceptable. Ara 'ls retaulos son uns empapussats de columnes, entaulaments, fullatjes, fruytes, nins despullats qui guayten per tot, y demés carro portal xurrigueresch, de lo mes desgavellat y fexuch. ¡Y quant un pensa lo que costaria de fer alló!

Ja n' hi haurá prou per avuy, y fins un altre dia, si Deu ho vol y som vius. Son afectíssim.

Antoni M. Alcover, Pre.

La Predicació en Catalá

Animats per una bona intenció y ferm patriotisme, al ensemps y desitjosos de recordar als predicadors catalans la importantíssima Constitució votada en lo Concili Provincial celebrat á Tarra-

gona l' any 1636 per tot l' Episcopat de Catalunya, reproduhim avuy aquell acort pres per tots los Prelats que allavores governavan la Diócesis de nostra Regió y que, feta excepció del Bisbe d' Urgell, eran castellans ó de procedencia castellana tots élls.

Advertint, que, aquesta Constitució, no ha sigut derogada per cap altra disposició posterior.

Diu aixis lo text:

«Proposantnos nosaltres, com á fi principal, la salvació de las ánimas, acordém y determiném, ab aprobació d' aquest Sagrat Concili que en avant cap predicador «catalá» puga «may» predicar la divina paraula en altra llengua, que en la materna y catana; y que 'ls Bisbes y demás prelats d' aquesta nostra Provincia, de cap manera concedeixin als predicadors catalans llicencia pera predicar en llengua diferent de la natural y catalana, aixis mateix prohibim absolutament á tots los predicadors de qualsevol nació y regne que sian que durant lo temps d' Advent y Quaresma prediquin en altre idioma que 'l catalá, de tal manera que per cap motiu los podrán dispensar los Bisbes y demás Prelats que gosan de jurisdicció ordinaria.

No obstant, fora del temps de Quaresma y Advent podrán dits Bisbes y Prelats qui gosan de jurisdicció ordinaria, donar als predicadors «extrangers» y «no catalans», llicencia pera predicar en llengua extranya en lo dia d' alguna festivitat. Exhortém donchs en lo Senyor, als Bisbes y demás Prelats d' aquesta nostra provincia que posin en execució y procurin la observancia de las disposicions que s'acaban de donar, conforme ho exigeix la gravetat y interés d' assumpto tan important, tot lo qual posém á cárrech de llurs consciencias. Y als predicadors que d' alguna manera contravingan á lo prescrit, que s' els hi retirin las llicencias de predicar (1).»

Firman la present Constitució lo Ilustríssim Excm. Sr. Antoni Pérez, Arquebisbe de Tarragona y President del Concili: lo Ilm. Garcia Gil de Manrique, Bisbe de Barcelona: lo Ilm. Bernat Caballero de Paredes, Bisbe de Lleyda: lo Ilm. Antoni Antolines de Burgon, Bisbe de Tortosa: lo Ilm. Fr. Gregori Parceró Bisbe de Girona: lo Ilm. Pau Durant, Bisbe d' Urgell: lo Ilm. Fr. Diego Serrano, Bisbe de Solsona, y altres molts Abats, Priors, Síndichs y Procuradors dels Monasteris, Capitols, Convents y Comunitats de la Provincia eclesiástica.

La vella llengua irlandesa

El diari irlandés *Irish Daily Independent* publica una carta del Rvnt. Bisbe de Derroy, derigida al secretari de la Lliga Gaetica en aquella regió, de la que creyém interessant treuren aquet fragment.

«Estich veient ab goig l' ardor que demostra el poble en el moviment de

(1) Collectio novissima Constitutionum provincialium Tarraconensium juxta ordinem redacta quem delineavit Exmus et Ilmus. Josephus Casta et Borrás.—Barcelona, Herés de Pau Riera, 1867 plana 89.

rebifalla del idioma irlandés. Aquet mo viment mereix tota mena d' alabansas, encara que no més siga pera evitar que desaparegui del tot la nostra llengua nacional. No tinch de dirvos que apart del valor históric y filològich de la llengua céltica, ne té un altre que la fa sagrada pera 'ls fills d' Irlanda. Tots sabém que fou el llenguatge en que Sant Patrici exposá las veritats del Cristianisme als nostres antecessors pagans, la llengua en que Sant Columkille va guanyar pera la Fé als incultes habitants de las islas del Nort y als montanyechs d' Escocia, la llengua de nostres antichs poetas y historiadors y la llengua de nostra llengua en fi que nostres sants venerats se dirigiren al Trono del Altíssim. Ab tan gloriosas, tradicions, bé mereix ser estimada per la rassa irlandesa. Per aixó 'm complau en extrém veure al jovent de la nostra ciutat, dedicarse ab tan entusiasme á la seva resurrecció. Esperó que vans que pasint molts anys la llengua céltica, abans tan familiar als boscos d' alsinas de Derry, tornarà á serho tant com en els temps de Sant Columiá y del rey Datha. Desitjant tota mena d' éxits á la vostra llengua gaélica... queda sempre á la vostra disposició, el vostre amich.

J. K. O' Doherty»

NOTICIES

Per un olvit involuntari, que lamentém, hem deixat de donar compte á nostres lectors de l' aparició de nostre estimat confrare local *La Libertad* quin programa no pot esser ni mes patriótic ni mes excelent.

Ve al estudi de la premsa ab lo decidit proposit de defensar nostres tradicions y veritables llibertats.

Desitjém al nou confrare molts anys de vida y poques ensópegades en lo camí que 's proposa seguir.

Ab la pluja dels primers dies d' aquesta setmana nostres camps presenten un aspecte encisador. Les oliveres van trayent mostra abundosa y la demes abreria segueix desenrotllantse d' una manera excelent.

Per l' Alcaldía s' ha donat la cesantia á les tres viudes dels malaguanyats tortosins senyors Queralt, Viñes y Pedret, morts traydorament al vestibul de la casa del Municipi lo dia 16 d' Abril de 1899.

Nosaltres no fem la guerra per sistema, però no volem tancar los ulls á la veritat.

Creyé m que l' Ajuntament ha obrat de molt llanger en aquest assumpto. Creyé m mes encara: creyé m que 'l Municipi deu sostindre á n' aquestes infortunades viudes en lo seu empleo ó del contrari passarlos hi una pensió pera 'l sosteniment de sa desgraciada familia.

¿No hi ha cap lley que ho autorise?... Tampoch n' hi ha cap que ordene als empleats rebir á trabucades al poble que 'n us de son dret acudeix á reclamar á l' Alcaldía.

L' atenuant d' esser les víctimes fills honrats del treball y de haver tingut tota sa vida una conducta intatxable deu inspirar al Municipi y fer sentir á sos regidors un sentiment nobilíssim

de cordura, misericòrdia y compasió.

L'actitut honrada del poble tortosí lo mateix dia y l'endemà del crimen, deu esser avuy molt tinguda en compte per reflectarse en ella la veritat.

Si la impremeditació de quatre desventurats va portar lo dol y la fam á la llar de varies families, la llògica, lo sentit comú y la caritat, aconsellen la protecció vers los pobres innocents, á qui tan despiadament se 'ls arrancá lo millor y més sagrat de casa seva. Si á l'Alcaldia se 'ls hi va treure 'l pá, l'Alcaldia deu donarlos hi.

Los pobles no 's regeneren ab paraules, sino ab exemples.

De la honradesa del senyor Alcalde esperém la reivindicació del fet que denunciém.

Se troban vacants y deuen proveirse interinament las següents escolas:

De la provincia de Barcelona: la aussiliaria de pàrvuls d' Olesa de Montserrat, ab 625 pessetas anyals.

De la provincia de Tarragona: las aussiliaris de noys y noyas de Tortosa, ab 825 pessetas; la aussiliaria de noys de Amposta, ab 625; las escolas de noys de Pasanan, 625; Torroja, 825; y Freginals, 625; las de noyas de Regués (Tortosa) y Freginals, 625; las de abdós sexes de Pontils (Santa Perpétua) y Tamarit, 500.

De la provincia de Lleyda: la de pàrvuls de Mayals, ab 825 pessetas; la de noys de Plá de Sant Quirse, 500; Santa Linya y Farreras, 625; las de noyas de Conques, Cabanadona y Masalcoreig, 625; la de abdós sexes de Molsosa, 300, y Vilet (Rocafort de Vallbona), 250 y la de Sant Romá de Abella, ab 500.

Per mitj d' una circular-tarjeta ha tingut l' amabilitat de comunicarnos D. Obdulio Rodriguez que ha obert per son conte un establiment titulat «La Literaria» en lo carré del Seminari número 1, d' aquesta ciutat.

Lo senyor Rodriguez y Gonzalez, se dedica á Informes, Comissions y Representacions.

La casa que acaba de oferirnos dit senyor es un ben montat Centre de suscripcions á tota classe d' obres, revistes y periódichs y al mateix temps se cuyda de facilitar llibres pera posar de nou petites y grans biblioteques.

Pero en lo que no 's pot competir ab dit establiment es ab la Secció de diaris *noticieros* de tots els indrets del Estat espanyol, los quals se posen á la venda á l' arribada de tots los trens correus.

Rebi lo senyor Rodriguez nostra coral enhorabona per haber posat á Tortosa al nivell de les capitals de primer ordre, en lo que toca á l' industria que ha tingut la deferencia de oferirnos.

Avuy se celebra la festa de Nostra Senyora de la Providencia en son propi ermitori de *Mitj-Cami*.

Desde 'l trench d' auba se dirán Misses resades al altar de la Verge. A les nou se cantarà la solemne oficiant lo M. Iltre. Sr. Dr. D. Ramon O'Callaghan, Canonge Doctoral, ab sermó á carrech del Reverent Dr. Mossen Nicolau Barber, Director del Col·legi de San Lluís.

A les quatre de la tarde se cantarà lo Sant Rosari, verificantse, després, la procesó ab la Imatge de Nostra Senyo-

ra, ab acompanyament d' una de les bandes de música d' aquesta ciutat.

Abans d' ahir á les dos y mitja de la tarde caygué una forta ruixada en mitj d' un temps tempestuós, deixantse sentir lo soroll del tró de quan en quan. Durant la tronada va caurer, també, una bona cantitat de calabruixó.

Després d' haver estat una llarga temporada á Alicante ha tornat á nostra ciutat nostre estimat amich D. Emili Fernandez y Luis, Registrador de la propietat d' aquest partit, acompanyat de sa distingida senyora esposa y fills.

Sigan tots ben arribats.

Lo diumenge últim en lo tren de mitjdia arribaren á Tortosa D. Raymundo Campruvi, jefe d' obres públiques de la provincia, y 'l Inspector General D. Joan Antonio Moreno. Aquest últim ha vingut ha formar un expedient en virtut de certes denúncies.

Ab aquesta noticia queda un poch aclarida la gazetilla publicada en lo primer lloch de la crónica de nostre número prop passat y dihém un *poch* porque tenim moltes NOTES en cartera, quina publicació..... ens reservém pera dintre de no molts dies.

Se parla del senyor D. Diego Arias, Director de la *Correspondencia militar*, pera *representar* en Corts á Tortosa.

Tan debó que ho intentés.

Aleshores.

La veritat es que:

*tiempos vendrán
que á Ibarra bueno harán.*

Don Diego Arias .. Arias... ¡Aygua! Mare de Deu de l' Aldea.

Lo dijous pel matí sortiren de la Santa Casa de San Joseph de Roquetas, coranta tres Sacerdots després d' haver practicat Sants Exercicis baix la direcció del Reverent P. Rosell.

A consecuencia de les últimes plujes lo riu Ebre ha experimentat una forta creixcuda.

Lo jutje municipal d' aquesta ciutat D. Santiago Cardell ha sigut nombrat jutje d' instrucció de Maude, provincia d' Orense.

Lo dilluns pel mati se verificá l' enterro de la virtuosa Senyora donya Josepha Martinelli esposa de nostre amich don Daniel Olesa, Procurador.

Les simpaties de la finada y les que 'n aquesta ciutat gosa s' apreciable familia se posaren de relleu en l' acompanyament, prou numerós y escullit.

Preguem á Deu per s' ánima y enviem á son afligit espós nostre més sentit condol. - R. I. P.

Lo mateix dia entregá s' ánima á Deu nostre benvolgut amich don Manel Llasat y Barberá q. a. c. s.

Rebi sa distingida familia la expressió de nostre sentiment. - D. L. H. P.

Lo distingit farmacéutich de Figueras D. Joseph Moncanut y Lluçia, ha obtingut *Medalla d' or* per sas especialitats en lo concurs *Egipci de productes espanyols* últimament celebrat á Alexandria.

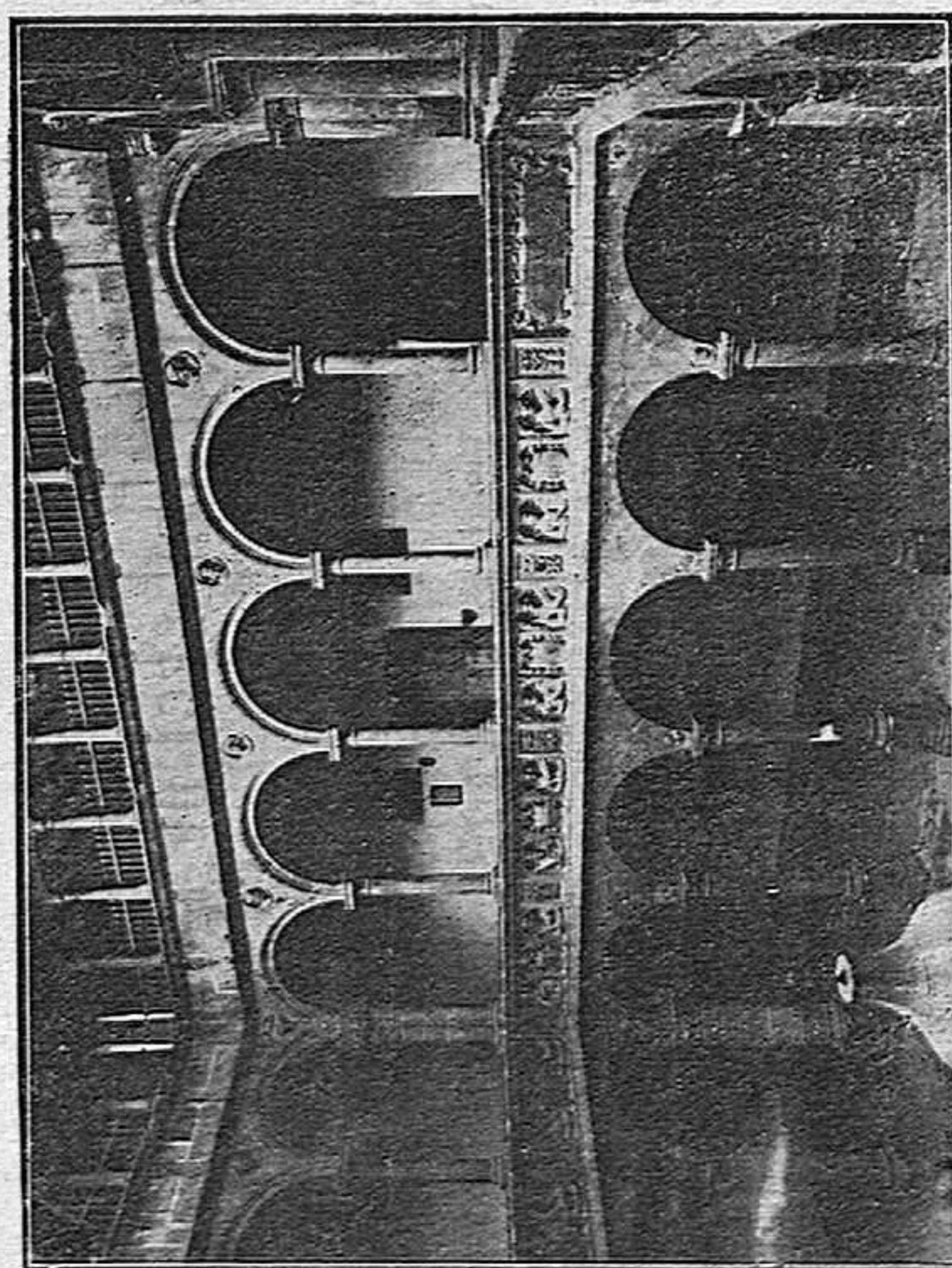
PLASSETA DEL PALAU

PER un descuit deixarem d' encloure aquest sionat al Art. Avuy no es conserva més que 'l grabat entre 'ls que publicarem referents á la Seu de Tortosa.

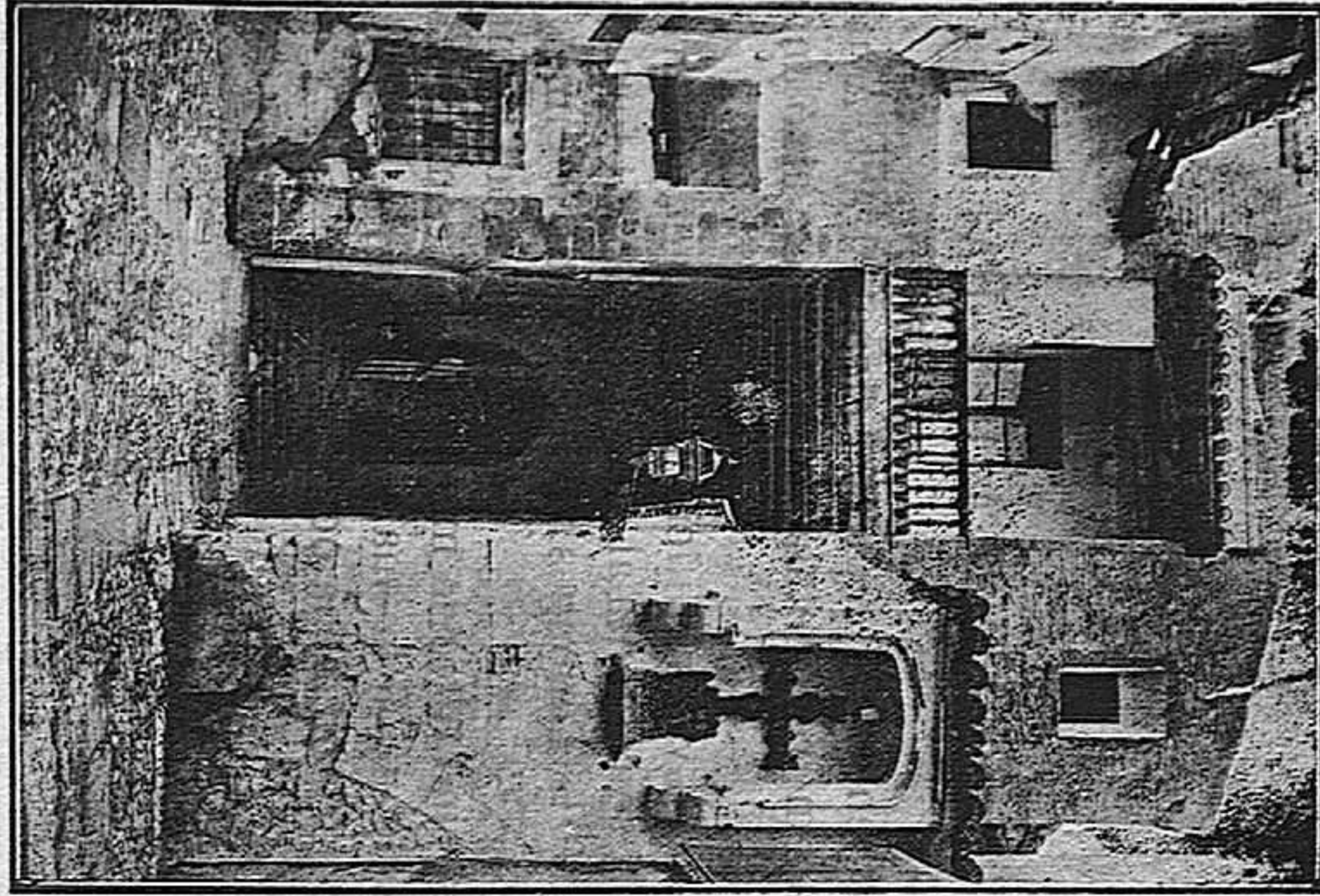
Aquesta plassetta la contituheixen varis edificis, quina construcció, en gran part, se remonta al sigle XIV ó siga á la época en que 'ls Canonges viuen en Comunitat.

Totes aqueixes dependencies, sino totes la major part, han sigut modificades degut á la malehida desamortisació que tants perjudicis ha oca-

Enbrant pel carrer de la Cruera, formant angul recte ab dit forn, si veu un doselet que cobeja una artistica imatge del Christ, tallada en pedra y perteneixent al millor periodo del ogival. Tant lo doselet com les ménsules que 'l sostenen son d' época més posterior.

CLAUSTRE DEL COL·LEGI DE SANT LLUIS

CLAUSTRE DEL COL·LEGI DE SANT LLUIS

Lo claustre del antic Real Col·legi de Sant Maties és una obra verament notabilíssima, Té tres ordres de galeries, ab tota la apulencia plateresca, essent la darrera posterior a les dècades.

Les columnes del pis baix tenen al damunt de sos capitells adornos de relleu y en les del primer pis se veuen, entre 'l arranch de cada arch, medallons ab testes y un empit farsit de níxos.

que cobrien los busts dels Reys y Reynes d'Aragó desde Berenguer IV fins a Felip IV.

Tot aquest claustre ofereix un conjunt sumament artístich y santuós. Podé no hi ha cap més a Espanya que l' aventaje en pureza y magnificencia.

La major part d' aquest monumental edifici, escepce 'l claustre y les dependencies que 'l rodejen, serveix avuy de quartel.

Felicitém á nostre compatrici y li desitjém nous progressos en sa brillant campanya farmacèutica.

L' Ajuntament de Tortosa ha acordat reformar les ordenances municipals y nombrar una comissió qu' estudeie l' estat actual de les canyeries de l' aigua de la Caramella.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 28, NOSTRA SENYORA DE MONT-SERRAT.—Dilluns, 29, San Pere de Verona.—Dimars, 30, Santa Catalina de Sena.—Dimecres, 1er. de Maig, San Felip.—Dijous, 2, San Atanasi.—Divendres, 3, La Invenció de la Santa Creu.—Dissapte, 4, Santa Mónica.

CANT DEL SOMATENT

A LA VERGE DEL MONT-SERRAT

I

*Del Montserrat joh Reyna!,
rebéu l' amor fervent,
y ensemps lo vassallatje
de vostre Somatent.*

II

Catalans, som tots fills vostres,
tots vivim d' honorós treball:
protegiunos, Moreneta,
dau esforç á nostre barç
per guanyar lo pa de casa,
per salvar les nostres llars.

Del Montserrat, etc.

III

Nostre clar y dolç llenguatge
jamay sia profanat;
per dissort si una blasfemia
d' algun llabi relliscás,
¡visca Deu!, que se 'n allunye;
¡fora llengues infernals!

Del Montserrat, etc.

IV

Guardarém la fe dels avis,
lo cor net, alçat lo front,
cumplint sempre sens vergonya
los preceptes del Senyor;
sants preceptes qu' ennobliren
en temps vells nostra regió.

Del Montserrat, etc.

V

A la llum de la celestia
vetllarém servan la pau,
y als que intenten pertorbarla
pla 'ls farém girar lo pas
al crit nostre de defensa:
—¡Santa Maria y... avant!

Del Montserrat, etc.

VI

Passarém lo sant Rosari
cap al vespre, xichs y grans;
y al matí eixirém per feyna
tot cantan! lo virolay,

vostre virolay, Maria,
que 'ns fa 'ls ulls llagrimetar.

Del Montserrat, etc.

VII

En retorn de nostre afecte
seréu Vos nostre consol;
pe 'ls més joves de la Colla
clara Estrella de son jorn;
Far pe 'ls vells, y á nostre espona
quan morim vos tindrém tots.

*Del Montserrat joh Reyna!,
rebéu l' amor fervent,
y ensemps lo vassallatje
de vostre Somatent.*

Sor Eularia Anzizu.
monja de R. M. de Pedralbes.

CURIOSITATS

VUYTS Y NOUS

Abril Es lo quart mes del any civil, pero li corespon lo segon dels signes del zodiach que s' anomena *Taurus* y comensa al 21 d' Abril y acaba al mateix dia de Maig.

Los qui naxen serán d' un carácter serio imperiós y venjatiu.

Los hi agradarán los plahers pero no d' una manera excessiva. Forts en los contratemp, bons pares pero marits infidels. Serán també avaros.

Las donas tindrán mal geni, inperitents, poch treballadoras, beñ endresades, crédulas en l' amor, bones mares y constants mullers.

PASSA-TEMPS

JEROGLIFICH COMPRIMIT

Bra Cam

ACROSTICH FEMENÍ

*
*
*
*
*
*
*
*
*
*

Sustituir les ratlles de punts per noms de dona, de modo que en la linea vertical de asterichs se lleixege lo nom d' un partit molt numerós de Catalunya.

CHARADA RÁPIDA

La primera es aliment; la segona negació; tres quarta en los arbres. Lo tot, deleyta la vista.

Les solucions al número próxim.

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al jeroqlifich comprimit: *Pany y clau.*
A les charades rúpides. 1.ª *pirata*
2.ª *picaflors* y 3.ª *pifano.*

Al intringulis: *Fortó.*
A la tarjeta: *Feliph Pedrell.*

Manel Toga Munt.